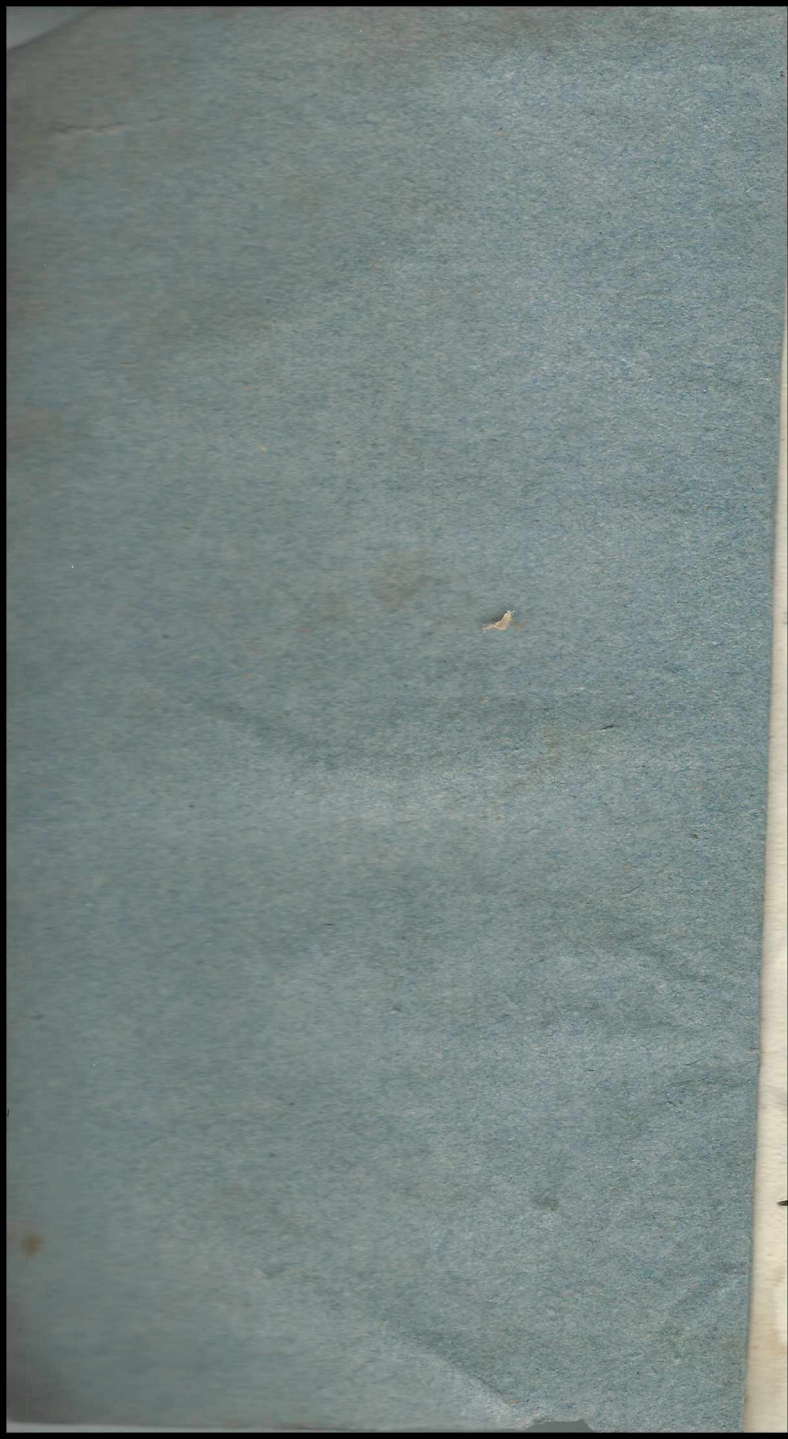


KNY-18-00324



8988.

OBSERVATIONES

KNY-18-

00324

SUPER

BEK

LEGIS

RELIGIONARIÆ

PARAGRAPHO 13.



C.28.

1 7 9 1.

OBSEKVA TIONES
LEGIS
RELIGIONARIA
PARAGRAPHS

Qua caput e cœli Regionibus ostendebat
horribili super aspectu mortalibus instans.

Lucretius de Superstitione.

KNY-18-00324



P r æ f a t i o .

Libertas mentis & typi apud gentes liberas anchora , apud servas aurora , erroribus flagellum , bonis Principibus lumen & securitas est.

Veritas , quæ ex Sanctuario rationis , isto lydio legum & Constitutionum lapide exit , semper se ad pedes Leopoldi libere proster-
net , probe scientis : ad thronum sæpe hominibus , qui eodem instanti affirmant & negant , circumdatum ,
illam aliunde sincerius , meliusque

deportari non posse, quam
a libertate typi: clamor nam-
que & vota nationis, moderatio:
scripta publica, consilium bonorum
Regum sunt.

Jure vel injuria has observa-
tiones ediderim? Decidat Rex &
Regnum, obediam: A privatis au-
tem autoritate vel schola damna-
tus, respondebo: Convictus ratio-
ne, sententiam mutabo: Maledi-
centia aut factione impetitus, patiar,
tacebo, favebo.

Author, nuncius Vad

Dietam.

rationis, pmoit

fictionum lapide exat, semper is

ad pedes Leopoldi ite proffer-

net, probe sciendis: ad thronum

loque hominibus, qui eodem instanti

affirmant & negant, circumstanti

illam unde faceretur, methu

Articuli Religionarii.

Quum transitus a C. Religione ad alterutram ex Evangelicis in sensu pacificationum receptis C. Religionis Principiis adversetur, ne is temere fiat, occurrentes ejusmodi casus ad S. R. Majestatem referendi venient; — Injungatur præterea sub severa pœna, ne quiscunque demum ullum Catholicum ad amplectendam Religionis Evangelicæ professionem, quocunque præsummat allicere medio.

O b s e r v a t i o. I.

Recepta R. Catholicæ Religionis Principia dimittendarum aut amplectendarum opinionum hominibus legem, aut dimittendis vel amplectendis iisdem moram apud Hungaros male ponent. Evangelium, non Roma est Fons Principiorum. — *Papæ Imperatores & Reges sunt subditi. Papa Juramento & fide solvit Imperatorum & Regum subditos. Papa dijudicat, & annihilat sententias Regum. Papa excommunicat Reges & tribuit facultatem subditis, sibi in locum excommunicati alium eligendi.* Ista erant certe, & adhuc sunt Principia, inter plura bona, & mala, ad Romanam Religionem spectantia. Vide Lauream in Epitome Canonum. „ Evangelium autem dicit: *DEUM non esse accep-*

cep-

7
ceptorem Personarum, sed in omni gente,
qui timet DEUM, & operatur Iustitiam,
acceptum esse illi. Act. X-mo. Sententia
priscis inaudita sæculis, per Gregorium
VII. inducta, Romanæ Religionis principia
auxit: Reges quoad temporanea Papæ subesse
punirique posse. Evangelium autem docet:
Corda Regum in mana Domini esse, solique
DEO Regum peccantium Iudicia relicta
haberi. Vide Dupinum, & Petrum de
Marca de Concordia Imperii & Sacerdotii.
L. 2-do Cap. XVI. Ergo multa Romanæ
Religionis Principia vetari debent; ergo
timendo DEUM, etiamsi rude donaverimus
Principia R. Catholica, tamen ipsi placere
possumus; Ergo male Regibus, male Hun-
garis consultum, si ductu Principiorum Ro-
manorum leges Ungaricas condiderint.

O b s e r v a t i o. II.

Si quidquid adversum est Principiis
Romano Catholicis, hæresis est, tunc, tran-

seuntes ab ipsis ad Evangelicos, & transitum hunc, dum prohibere possunt, indulgentes, æque hæretici erunt; quia complices. — Videtur tantum occasio expectari, ut Papa iterum tales declarare audeat: — Ignis suppositus cineri doloso! — iste flos artis sacerdotalis, versatilis ista lex, cujus dubius textus mille pestibus scatet, num Regi magis an subditis noxius & formidandus sit? nescio.

O b s e r v a t i o. III.

Principiis Religionis Romanæ adversum quod est, orante Romano Sacerdotio per legem impeditur. — Ne sponte fiat: Principiis legis rationis, quæ tam antiqua est, sicut ipsum tempus, & contra quam nunquam præscribi potest, Principiis item Juris hominis, Principiis societatum humanarum, quod adversum est, ne committatur, orante ipsa natura, ipsaque humanitate inclamante, nihil defertur. Mystra Romanus dicit:

dicat: Compellam te intrare. — humiliabo intellectum tuum in obsequium fidei — mens & ratio tua Laice sunt meum monopolium. Natura dicit: ratio & libertas mentis est summa & inalienabilis Proprietas hominis, & fundamentum unionis, qua in societatem homines coaluerunt. — O Tempora! O Leges!

O b s e r v a t i o. IV.

Opinio est facultas mentis & rationis; sine hac facultate mens erit tantum qualitas passiva machinalis hominis; Opinionem autem sequi est jus hominis rationalis, sine quo ad instinctum redigitur. Dicere, quod opinio sit error, est verum dictum; sed ille idem, qui hoc dixit, opinatus est, & erravit; restant enim adhuc Principia rationis, quæ DEUS ipse falsa reddere nequit, ad quæ opinio examinari potest: dicere autem, quod opinio sit error, & quod opinionem licet erroneam ad mandatum Mystrarum

æque errantium non deponere, peccatum sit; istud est complementum dementiæ, & destructiva hominis degradatio.

O b s e r v a t i o. V.

In sensu pacificationum receptis Catholicæ Religionis Principiis transitum ad Evangelicos adversari lex dicit. Sensus hujus textus Romano prorsus verborum implexu adeo impeditus est, ut Cardinalem amphibologiam sapiat: Quia 1-mo Ly Receptis, referri non posse videtur ad Catholicæ R. Religionis Principia: Etenim si R. Catholica Religio, qua existens jam religio, recepit serius Principia, tunc existere ante receptionem debuisset absque principiis: Si autem fundata fuit illico in suis Principiis ab origine, tunc ly receptis ipsi est injuriosum. 2-do Si Ly receptis refertur ad id: quod in sensu pacificationum Principia contractualia R. Catholicæ Religionis accordata sint, & pereandem recepta, ut scilicet neminem

e sui

e sui gremio ad Evangelica Sacra dimittat; hoc perlectæ pacificationes clare legentibus ostendent, esse mendacium. 3-to Si Ly receptis ita intelligendum est? quod R. Catholica Religio præter principia, in quibus fundata est, receperit plura principia accessoria, quæ sive jura Ecclesiæ, sive cultum, aut cætera Sacra tangunt, de illis natio Potestasque legislatoria scire deberet: Nam sine nationis assensu omnia id genus Principia desinerent in fraudem, præjudicium, & perniciem publicam: Id ergo fieri non potuit, nec licuit, & DEUS avertat a Rege & Regno, ut hodie liceat. 4-to Si Ly receptis ita intelligendum est, quod in sensu pacificationum: Id est quod ex contractu, Domini Evangelici principia R. Catholicæ religionis, transitum a Romana ad ipsorum religionem inhibenta pro norma & lege semet habituros pactando, conditionibus stipulatis inhærere debeant; ista interpretatio esset omnium dolorum crassissimus dolus, & ipse Cellsis. Hungariæ Primas, ut ut Primus,

mas, & adorabilis vere Romanus Sacerdos, si interrogatus fuerit, hanc interpretationem damnabit. Denique 5-to Ly receptis principiis, ante ne? vel tempore pacificationis receptis? per Catholicamne religionem? vel Evangelicam? vel per utramque? num item hæc principia jure religionis, vel jure Nationis recepta? num status, num cultus? num dogmatis sint? pacificatoria ne, vel Theologica? num hierarchica, num christiana? damnantia ne, an salvificantia? — Arcanus plane arcanorum principiorum iste textus quemadmodum per Sophistas ad omnia trahi potest, ita legem, cujus claritas prima qualitas est, ingredi citra manifestum futurarum convulsionum metum, nequit.

O b s e r v a t i o. VI.

Ly receptis principiis, Legi, quæ statuum Hungariæ pacem & unionem pro objecto habet, pro unius partis Statuum favore insertum, eo ducit: quod virtute ejusdem legis

legis eadem favorifata R. Catholica Pars
 statuum, ferius vel citius prætere, pro
 fe poterit jus privilegiale recipiendi nova,
 vel rejiciendi vetera principia, quæ sibi am-
 plius faveant, vel adverfa sint: Turbo tunc
 factitiorum principiorum obtereret Patram, &
 fus deque populum volveret; fed in moder-
 no casu, dum nomine Religionis, quæ nul-
 libi Terrarum, nisi in quibus superstitio est
 cardo Politicus; Religio, quæ in nulla specie
 Mundi Regiminum, excepta Theocratia, ens
 constitutivum repræsentat; Religio, quæ
 ubivis, & præferenter in Monarchia Hun-
 garica, pro qualitate tantum hominis, non
 pro ente Constitutivo considerari debet; Dum
 hæc religio facultatem, principia pro se recipi-
 endi, vel sua per alias religiones recipi facien-
 di se habere videri vult; Vult absurdum bre-
 vibus Gyris & carcere dignum; quia ta-
 liter Theocratiam Mystocratæ subordina-
 tam, spectrum politicum, induceret. Et
 tamen illud: *ly receptis principiis est scrip-*
tum in lege Hungara, pro favore & ar-

gumento Romani sacerdotii, quod in suo personali Religionem, tanquam ens Constitutum repræsentari prætendit.

Obfervatio VII.

Sed exmissa etiam e lege vocula *receptis*: remanet adhuc inconprehensibilis desideranti libertatem & proprietatem sui entis Hungaro, in præallata lege sensus. Vis sola, nunquam ratio hoc evicerit, ut civitate donatæ religionariæ Opiniones, & recepti per nationem Cultus, Ministrorum Sacerdotum imperio, non autem ductu Conscientiæ, per individuos ejusdem nationis homines feligi & teneri possint: Non tenebuntur autem; si voluntatibus sive errore, sive ratione persuasis, satis est quod opinione captis transitum, principiis Romanæ religionis impediri posse, lege autorizatum fuerit. Præterquam enim quod impeditorium id genus sacerdotale imperium, Nomine Tituloque Romano latum & acceptatum, aliis receptis
per

per nationem religionibus intolerandam condemnationis notam inurat; irritat simul inæqualitatis conditionum humanarum injurias, quæ nunquam quiescunt, quæve Regibus nunquam satis librari, nunquam satis mitigari possunt.

Observatio. VIII.

Dogmaticis ne? an politicis R. religionis principiis? mutatio opinionum religionarum adversetur? ex lege lata non intelligitur. Unum idemque symbolum fidei credunt, orant, & profitentur receptæ Christianæ religiones in Hungaria. Ergo eadem dogmatica principia: Politica vero principia, salva Hungaria, alia habere non possunt; quam libertatem evangelii, proprietatem suæ mentis, æquitatem & mutuam tolerantiam. Si præter hæc alia principia prætendit romana religio, illa non possunt esse principia religionis, verum principia sacerdotalis ambitionis, quæ statum in statu

inducunt, & ex religione Christiana, faciunt
servitutem romanam:

Non præoccupatæ & æquæ mentis
indago facile ex historia, id genus R.
religionis principiorum, assequetur, cur
truncum hodie sua Urbe Rom. Impe-
rium deserit? Cur hodie Romanorum Im-
perator, stet magni nominis umbra? Cur in
Hungaria propudiosæ humanitati leges An-
norum 1523. 54. & 1525. 4-us latæ fue-
rint? Ex similibus principiis Paulus 4-us apud
Sarpium in Hist. Conc. Trid. *Inquisitionem
præcipuum nervum, & arcanum Pontifi-
catus nuncupabat.* Ex similibus Roma-
næ religionis principiis sententiæ in seceden-
tes a Romana religione, per sacerdotes fe-
rebantur: *Te sententialiter condemnamus
-Carceri ad perpetuum, ut ibi semper pa-
ne doloris, & aqua Angustiae Crucieris.*
Vide Pegna Direct. inquit: Ex id genus
principiis Ecclesia romana constituit: *Ut
suspicio hæresis, tormentis, abjuratione,
vel purgatione diluatur.* Vide Theor.
& Prax,

& Prax. hæreseos Tit: 53-tio. Ex illis ordinavit: *hæreticos coercendos esse plus quam adulteros, severius quam fccarios puniendos.* Ibidem Titulo I-mo. Ex his principiis prodivit Mandatum Papæ Sixti 4-ti Anno 1486. contra Brixienfes, qui ad nudam Monachi Antonii de Brixia denunciationem, denunciatos cremare nolebant. Sequens: *Cum crimen hæresis sit mere Ecclesiasticum tenore præsentium vobis comittimus, & mandamus, ut eisdem Officialibus sæcularibus civitatis Brixienfis, sub excommunicationis poena præcipiatis, atque mandetis, ut infra sex dies postquam legitime fuerint requisiti, sine aliqua dictorum processuum per Vos agitatorum visione sententias per vos latas contra hujusmodi hæreticos prompte exequantur, appellatione remota: vid. Pegna, in Direct. inquisitor: Hæc & his similia millies facta sunt; & talium in abdito latentium Principiorum, autoritas hodie apud Ungaros per Potestatem Legisla-*

tivam Regi, & Statibus communem in Legge citetur, & reviviscat? — Di meliora piis!
 — *Aurum non tam pretiosus plumbo, quam Regia potestate altior Dignitas sacerdotalis* dixit infallibilis superbiæ Gregor. VII-mus. Vide Harduinum in Concil. Et talium Principiorum, prudens, & vere amatus Rex Leopoldus, Authores audiat? O Dii! errorem hostibus istum!

Sed ne nostris solis Sacerdotibus, legis, de qua egimus, & per quam ad has Considerationes provocamur, occasione infensi videamur: addimus; quod Michaellem Servetum, Sacerdos Joannes Calvinus suis æque sacerdotalibus ex Principiis procuravit vivum Genevæ comburi; Zelosus reformator! insignis Patriæ civis, qui ad Constitutionis Genevensis formationem multum influxit! Magnus omni ex parte, si zelosus Sacerdos non fuisset, & sacerdotalium Principiorum instinctu, crimen istud non commisisset:

Addo pro honore meorum temporum privatum anecdotum. Ante 8. dies pransus
 sum

sum apud Augustanæ Confessionis virum, sed quem virtus, non Confessio facit virum. Conviva mihi aderat Helveticæ Confessionis Ablegatus ad Diætam Comitatenfis: vir ætatis mediæ, exploratis Principiis Philosophus, frigidus passionibus, & nullum agnoscens Dominium, præter rationis: factitios honores pede avaro, corde nunquam salutans, rerum autem indagine tanta, & tam accomoda, temperataque eloquentia, ut nullus magis Consilium Nationale, quod actu celebramus, attentius sibi reddere sciatur: dum de virtute Tolerantiæ, isto vere Christianissimi caractere, ad mensam differimus, exclamat: Persuadeor mihi, inquit, persecutiones, quas mea Confessio passa est, esse pœnam Talionis, ob crimen in Serveto Genevæ commissum: Indolui Confessionis, contententem admiratus sum: — Væ tibi Lector, qui fortuitum hoc dictum, sentire nescis!

Observatio. IX.

Tria esse hominum genera, qui nihil fere legibus, quas ipsi aliis imponunt, utuntur: nimirum Juris-Consultos, Medicos, atque Theologos, Nicius Erithræus dixit — ætas & Observatio, hoc dictum canonizarunt. — Mihi cum Theologis, aut quod idem est, cum Sacerdotibus tantum labor est: Vacuum & ridiculum suarum Thesium, & suorum gratuitorum Principiorum illi ipsi interne rident hodie: — illi tibi serio hodie adhuc dicent Moysem majorem naturalistam fuisse, quam Lynæus vel Buffon, majorem Belli Ducem, quam Fridericus II. virtutes Seraphici Francisci, jure vel injuria, vel Furberia Stigmatizati acceptiores Deo, & Humanitati fuisse, quam fuerint vel Trajani, vel Marci Aurelii, vel Tuæ vere amate Leopoldæ, & æreis campanis per Episcopos baptizatis fulminum, & tempestatum ictus melius derivari, quam Electro, & aqua lustrali Dæmones ad ignem

in-

infernalem efficacius præcipitari, quam ratione: Tunc certe Dæmones frigent, & nostri Doctores rident. — Paginas & diem perderem ridicula quidem, sed menti humanæ noxia instituta ex principiis, & Theſibus Sacerdotalibus formata, & recepta enarrando. Deſiſto a veris, ne Satyram ſcribere videar: nunquam delirium apud populos ignorantiffimos, & ſuperſtitioſiſſimos evoluit Orbis obtutui majoris & ſuperbioris dementiæ Tabulam, quam illa foret, quæ pingi poſſet, ex receptis per Romano Cath. Religionem principiis;

Id ſolum bonæ fidei, temporumque priorum doctis addo: Si Bacon Verulamius, Eraſmus, & hos ſecuti mille alii perditum humanæ mentis lumen non reduxiffent, ſi Defectio a Romana ad Auguſtitanam, & Helveticam Confefſiones ejus Dominium non attriviſſet, nobis laicis Ungaris hodiæ noſtri Theologi Doctores Sacerdotes fungos ductu Principiorum Romanorum darent ad edendum, dum ipſi opulentia, & luxu diffue-

rent. Atque hinc invoco Te Regum optime, vere amate Leopolde, Majestas Tua advertere dignetur: dignum ne? justum ne? Conveniens ne Unioni, & felicitati divisæ Religionibus Hungariæ sit? Principia Sacerdotalia pro motivo Legi inferere, virtute quorum liber Hungarus, libertatem mentis nisi indulgentæ Rege obtineat? numve obtenturus sit? dubitet: & sive nativitate, sive educatione fortuitam, sive præpotentia excubantis Sacerdotii irritabilem Successivæ Coronæ religionalem intolerantiam, non nunc, quia noscimus Benedictam Regiam Sobolem, sed in sæcula futura anxius semper metuere debeat: O Rex! ille idem liber Hungarus, hæres est propagativus, consequenter Civis, eo ipso ergo multo magis amore posterorum anxius & sollicitus, quam sint cœlibes voluntarii ipsius Oppressores, — miserere!

O b s e r v a t i o. X.

Isse idem Hungarus, five Evangelicus, five Catholicus, sed illuminatus, dum præviam ex veneratione principiorum Romanæ Catholicæ Religionis motivatam Legem, quæ inalienabilem ab ipso animæ suæ facultatem, Libertatem mentis, ad Jus Placiti Regii transfert, audierit & legerit; Attonitus, quia jure hominis exutus, cogitabit & concludet: Nationem totam, aut saltem majorem Nationis partem præviæ animarum suarum facultati, & quoad se & quoad Posterios suos, in quorum mentem tamen nec ipse Deus (nisi crassissimam prædestinationem admittamus) coactivum sibi vindicet Imperium, renunciasset, & hanc renunciationem sanctione Regia ut in legem transeat sibi firmari desiderasse: Neque enim aliter fieri possunt apud Hungaros leges. Sed nihil horum:

Ut Rex, Patria & Orbis videat, hic addemus numerum, & Catholicorum illo-

rum, qui in Conventiculo die 30. Novembris 1790. apud A. Episcopum Coloczensem celebrato mafsam cleri, Legem præviam impetrantis auxerunt, & subscriptis Nominibus petitionem ejus roborarunt; & simul numerum illorum Catholicorum, qui illi Conventiculo, factisque ipsius misceri noluerunt: Addimus item Numerum Deputatorum ex respectivis Comitatus, & Civitatibus, qui Evangelicis Religionibus sunt addicti, ut bilanx univerforum votorum formari possit, & videri num voto potioritatis Regni? vel præpotentia Romani Sacerdotii? Lex de qua agimus impetrata sit. Sacerdotes omnium in Regno receptarum Confessionum ex hoc Schemmate exmifimus, quia hi in Statere conscientiae se ex æquo reciproce appendunt. Cathedris enim, Christi vitæ exemplis, non Dominis, non Prælaturis mensurari debent.

Numerus voto & Sessione in Comitiiis gaudentium, qui Repreæsentationem Con-
ventus apud Exc. D. A. Episcopum Coloezensem celebrati subscripserunt,
& illorum qui non subscripserunt; & quidem:

Catholicorum Subscribentium.

Magnates. 16.	Tabulæ Regiæ. 4.	Comitatus Nuncii. 24.	Civitatum. 23.	Absentium. 15.
Catholicorum non Subscribentium.				
Magnates. 181.	Tabulæ Regiæ. 10.	Comitatus Nuncii. 52.	Civitatum. 32.	Absentium. 16.
Evangelicorum æque non Subscribentium.				
Magnates. 14.	Tabulæ Regiæ. 3.	Comitatus Nuncii. 19.	Civitatum. 13.	Absentium. 11.

Hoc numero votorum Populi viso, qui sine dubio Regum optimum latere debuit — Et quanta sunt, quæ Reges Clero Romano circumdatos latere debent! Supernaturalibus fere viribus ipsis opus est, ut omnia resciant. Hoc inquam numero votorum combinato spes bonis omnibus renasci debet: non Romanis, sed Leopoldinis, & salutis hungaræ Principiis Legislatariam potestatem in Lege de qua agimus, animatum iri, & futurum: ne amplius sub nomine Legum & Regum, Romana nostrorum errorum Principia & idola libertatem mentis hungaræ opprimant.

Observo: ab observationibus quas ocepi, me insensibiliter deviasse ad viam Instantiæ, & ex Philosopho, me factum supplicem Procuratorem. Disciverim, devia-verim, Lector me damnabit, Potestas Legislatoria me absolvere debet, cui veritas & sentimenta fidelium Civium, digna semper Throno, non forma qua proferuntur, sed suo merito audiri, & placere possunt.

Pla-

Placuit Majestati, Clero Viennæ urgente & orante 13-tium §-um Benignæ suæ Resolutionis Regiæ, motu proprio & absentibus religionariis partibus elargitæ, in illum transformare, quem huic Libello præposuimus, & de quo egimus: Nunc primævum quoque illum, quo comparari uterque possint, subjicimus.

§^{us} primævæ B. Resolutionis Regiæ.

Cum genuina Christiana tolerantia omnem coactionem excludat; contra illos, qui ab una Religione de lege in Provincia recepta, ad aliam æque receptam transiverint, ex capite criminis Apostasiæ Actio Fiscalis non intentetur, aut pœna ali-

aliqua Carcerum, verberum, laborumque publicorum eis infligatur, ut tamen iis, qui ex defectu sufficientis instructionis a Catholica Religione defecerint, reductio mansuetamodalitate procuretur, talium in locis & domibus religiosis per decursum sex Hebdomadum omni cum moderamine, & Religioni Christianæ conformi mansuetudine adhibenda Instructio de veritate fidei tentetur; injungatur autem Ministris utriusque confessionis, ne ullum Catholicorum ad amplectendam Religionis Evangelicæ professionem quocunque præsumant allicere medio, aut aliquem ad illam recipiant, qui non Testi-

mo-

monialibus de rite peracta præscripta Instructiōe a competente Parocho Catholico exarandis munitus fuerit, Parochorum autem Catholicorum obligatio erit, finito Instructiōis tempore requirenti parit indilate desideratum Testimonium expediendi.

Pronum erit ex his comparatis, unicuique sincero Lectori perspicere, quod in hac primæva Resolutione Regia, Cor Regis sibi soli relictum, adorabile in principiis Christianæ Tolerantiæ, quæ pro motivo & fundamento resolutionis suæ induxit, liberum clarumque in expressiōe, quam amor salusque Populi sui dictavit, purum ab omni implexu & captione Sententiæ, iustum, clemens, & proprietati, libertatique Nationis amicum addictumque fuerit. Cor inquam hic Regis sibi soli relictum, ad Proto typon Divinitatis se solum depinxit.

Cri-

Crimen esset dicere, cor istud Regium, quod semper in manibus Dei est, mutatum fuisse: Stultum esset dicere, idem repente adeo mutari potuisse, ut a sanis & invincibilibus Principiis, quæ in primæva resolutione sua patefacere, & pro fundamento assumere dignabatur, ad Romana Principia, Principia hamata, sublesta, & intellectui humano impervia discedere, taliterque sibi ipsi contradicere potuisset. Non — Non contradixit. — Prudens, & vere Ungaris amatus Terræ Princeps, Toscanis Principiis Europæ, Ungaricis nobis cognitus, se ipsum sibi negare non potuit, nec negavit: Mandando enim ad se referri Religionum mutationis casus, salvare suo arbitrio voluit oppressiones, quæ per Styli & textus Romani posteriori Resolutione contenti peccata, suos subditos divexare possent, clareque populis per elargiendas in casibus occurribilibus Sententias ostendere: Se postremæ hujus resolutionis suæ articulum non suo motu fecisse, sed eundem Sacerdotii

Romani se circumstantis importunis precibus, quæ etiam tunc, dum humillimæ sunt, Populi opinione capti Sceptro armatæ semper minaces sunt, deferre debuisse.

Felices nos ! Felices nostros Posteror ! si Leopoldus, & sua Regia soboles, immortalis essent ! Verum quia lex dum conditur, condi debet tanquam æternum duratura ; Quia item Sæcula & Personæ intereunt, causæ & eventa earum recurrunt ; Quia item indecisio in Lege ad Jus Placiti Regii summum Nationis bonum, libertatem conscientiæ transferente, posset futuris ætatibus devenire mors ordinis Politici, & boni generalis ; Quia denique quo ponderosior est numero, viribus & religionibus populi Status, tanto potentius corporis tanti gravitationes excentricæ ipsius Majestatem imminuerent, æquilibrium turbarent, vires labefactarent ; quanto item idem populus indecisius & dependentius haberet Jus libertatis, mentem & conscientiam suam sequendi, profitendi, tanto magis primis fa-

cul-

cultatibus animæ spoliatus, Spoliatores suæ mentis pro Semidiis considerando, Rei, salutisque Publicæ omni idea privaretur; atque depressus taliter sub barbaram opinionis tyrannidem, sine sentimentis, sine iusti & æqui, sine honoris, sine humanitatis principiis, nihil sentiret, nihil prensaret, nihil sequeretur, quam quod suæ mentis prædones ipsi pervasissent in altero mundo expectandum, aut in hoc indulgissent communicative, vel erga sacram Decimam epocillandum: Verum pecus, si futura non quidem ratione, qua spoliatus est, sed spe, innato & miserando miseris affectu, expectare, & inde malorum realium longinquum levamen capere indoctrinatus non fuisset, & hanc doctrinam non amaret, non desideraret. Ea propter ea, quæ hucusque de Principiis articuli Religionis adduxi, & quæ in subsequis adducturus sum, Potestati Legislatoriæ præsentari & substerni vellem, ut quæ securiora Statui, quæ magis analogæ Throni honori, quæve libertati Hun-

garæ & Rationi hominis magis convenientia; sine quibus alioquin nulla Lex bona est, distingui aptarique possint: non do hæc pro optimis, sed do pro opinione & voto privato, quod mihi tanquam Patris Legislatoriæ membro negari nequit: Libens meliora ab aliis condiscam, libens sequear: Miraborque & illos, & me miserabor.

O b s e r v a t i o XI.

Redire debeo ad vetera, quibus genus hominum aut oppressum, aut erroribus arte Romana incunatum adeo fuit, ut ad nullam Rationis lucem evigilare queundo, hodie adhuc nonnullos laicos in ipso Diætaliū Nunciorum Corpore reperire sit, qui Hierarchyam Romanam ipsiusque placita, pro Religione & pro primis Principiis mentis venerantur; nec ulla alia sponte vel illicio admittentes, in defectu sanæ Criterii, dente & streperis sonis pertinaciter tueantur quid quid Romanum est.

Adferam præterea recentiora, Domum Austriacam præsertim, consequenter etiam Hungaros ipsi copulatos tangentia, ex quibus videri possit, quantum discrimen ineant & Rex & Natio? dum legem de libertate conscientiae, id est de Jure hominis formantes, pro motivo ejusdem Legis, per quam Natio Hungara, secura, felix, & libera reddi deberet, assumunt & constituunt Principia Romana.

Bulla Cœnæ pro universali Ecclesiæ lege accepta, inter Romano Catholicæ Religionis momentosiora Principia collocari debet: Nam quid interest populis ad ignem æternum ob negatam Trinitatem, vel in nomine SS. Trinitatis ob transgressum mandatum Urbani Servi Servorum DEI damnari?

Si transitum a Catholica ad Evangelicas in Hungaria Religiones, recepta Romano Catholicæ Religionis Principia vetant, & Bulla Cœnæ disertis verbis illos, qui se Romani Pontificis obedientiæ subtrahunt ana-

the-

thematizat; quid hoc aliud erit? Si Legem hungaram in Principiis Romanis hungari fundaverimus, quam aliis quam Bulla contineat verbis, eandem Dominationem Papalem provocare, ut dum per occasionem licuerit, sub Regibus scilicet aut imbecillis aut superstiosis, Dominium Romanum iterum Ungaris inducatur, & ex Bulla Cœnæ Corpus Juris Hungarici publici formetur: Memineris Lector jam insinuatum fuisse in Declaratione Statuum Catholicorum, quod Ungariam nostram Jure clientelari Pontifici obnoxiiari, prætensum traditumque fuerit.

Horror & indignatio excutit mihi e manu calamus, Bullæ hujus textum & infernalibus Principia ad constitutionem Hungaræ revocare, & comparare volenti: Commonefactam tamen velim Hungaræ Legislatoriam potestatem, eo animum advertere dignetur, quod absurda, Christianitatem infamantia, omnes Principes & potestates lædendia præmemorata Bullæ Cœnæ Principia, non tantum in ipsa Bulla contineantur,

sed universali Legum Ecclesiæ Romanæ Mas-
 sæ tecto & occulto Spiritu inhæreant, & pro-
 fundamentalibus Legibus, juxta quas cere-
 moniale, & tota Romanæ Hyerarchiæ con-
 stitutio hodie adhuc gubernatur, habeantur;
 Commoneam item, quod quamvis eadem
 Bulla per plures Europæ Principes & pote-
 states recentioribus temporibus rejecta & pro-
 hibita sit, prohibitionem tamen hanc non
 esse sufficientem, ad omnem disordinem,
 quem in omnibus Catholicis Statibus indu-
 xit, & cujus longo usu potestates Legisla-
 toriæ Statusque occalluere, evellendum ex-
 stirpandum; sed prorsus necessarium esse o-
 mnes illas occultas Semitas, & Spirituales
 Romanæ Politicæ rimas expiscari, per quas
 se semper eadem Bulla, sub alia licet veste,
 apud Status Europæos sive conservare sive
 insinuare nititur. Postea oro Hungaricam
 Legislatoriæ potestatem eo mentem atten-
 dere dignetur, num Sacerdotalis illa ex-
 pressio, in nostra Lege, de qua agimus com-
 prehensa, Transitum ob Romanæ religio-
 nis

nis principia, ad alias in Hungaria receptas Religiones Hungaris vetitum esse declarans, vaferrimæ hujus Bullæ impurus occultusque partus non sit? num hoc non sit? In pejus ruere, & retro sublapsa referri? — Passiones Sacerdotales, Bulla, & occultus hujus legis Spiritus, est familia inseparabilis.

O b s e r v a t i o. XII.

Quantum ista Curia Romanæ principia, semper religione, semper pietate, mansuetudine, pastoralis zelo larvata toti Christianitati, sed præferenter Hungaris nocuerint, ostendam authentici facti narratione, quam in forma probante proponam.

Historiographus Hungariæ Pray, tandem post tot pro Patriæ lumine & honore confectos labores, sub justo Leopoldo, nuper in cadaverosa jam ætate, creatus Canonicus Magno-Varadiensis in Libro III. Annalium Hungariæ prodidit nobis Epistolam Urbani Papæ Anno 1369. Avenione ad Re-

gem Hungariæ Ludovicum I. exaratam;
quam hic subnectimus.

„Urbanus Charissimo in Christo Filio Ludovico Regi Hungariæ illustri Salutem, & Apostolicam Benedictionem!

Licet Filii Charissime plurimum habeamus acceptum, quod negotium defensionis Græcorum, ad finem reductionis eorum ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ unitatem, modis debitis prosequaris, decet tamen & expedit hoc ita prudenter & mature fieri, ut non tendat ad noxam, quod agitur ad salutem. Sane cum, sicut in antiquis Chronicis & Scripturis aliis reperitur, iidem Græci cum dicta Ecclesia in tractatibus per eam cum eisdem habitis dolose ac fraudulenter incesse-
rint, illudendo fallaciter Ecclesiæ memora-
tæ, & ex huiusmodi præteritis, de simili-
bus futuris sit verisimiliter præsummendum, præsertim quia iidem Græci, non videntur ex devotionis zelo & pura voluntate, sed coacti pro habendo tuo succursu venire velle ad huiusmodi unitatem, cum eis est, cum multa ma-
turi-

turitate & cautelæ studio procedendum. Et quia de re ardua agitur, & ipsius exequutio est adeo difficilis & prolixa, quod infra modicum tempus compleri non poterit ut optatur, si Tua Celsitudo vovisset, seu iurasset prædictis Græcis, seu eorum Imperatori infra certum terminum venturum de proximo præstare Succursum, nos præmissorum consideratione inducti, votum & juramentum hujusmodi usque ad Annum a dato præsentium computandum, Auctoritate Apostolica tenore præsentium suspendimus ad cautelam. Placet tamen Nobis, quod dicto Imperatori ac ejus Filiis, reductis ad hujusmodi unitatem iis, interim de aliqua armigera Gente succurras, si tibi expediens videatur, tuaque Magnificencia bonis operibus semper intenta, interim vacare poterit aliis operibus pietatis. Datum Avenione X. Kalendas Julii Anno IV.

Videre mihi videor in hac Epistola, licet tribus fere ante Bullam Sæculis emanata, spiritum & mentem Bullæ Cœnæ intus,

& totum, si blasphemias & maledictiones excipias, humanarum rerum interitum & pestem; dolosissimumque, Romani per subjugatas Regum opiniones Domini augendi, studium & ambitionem.

Sacramento obstrictæ fidei Ludovicum ideo solvisse, quod Joannes Paleologus Imperator Orientali Christianitati, & non Romanæ esset addictus, & hac de causa Mahumedanæ Religioni Græciam conquiriti potius favisse; superat omne malignitatis ingenium, quod unquam pestes Erebi evomere poterant.

Ludovicus principiis respectus & venerationis erga Romam intoxicatus, maluit perjurium patrare, atque adeo Deum negare, quam Papæ non obsequi; & quod facile poterat, viribus tantarum Provinciarum stipatus, & primæ certe tunc in Europa Monarchiæ Dominus, Amurathis victricia arma cohibere, & in Asiam repellere; maluit ab indultu Romæ exspectare & occasionem perdere. — Turcica namque arma subjugato
sibi

sibi orientis Imperio, auctis viribus vicinam
 postea Ungariam fere totam sibi subjecere.
 Et quanto Ungarorum sanguine ista Regis
 Superstitio constitit? & huc usque redimi-
 tur? Ita Deum ex corde, Patriæ Regnique
 sui vicinis Græcis ardentibus, curas ex ani-
 mo, & totius Christianitatis plangentis & o-
 rantis lacrimas principiorum Romanorum re-
 spectus apud Ludovicum ejecit, elimina-
 vit, extinxit. — Ambiguo prorsus & anci-
 piti delectu: Urbanus ne an Amurathes va-
 frior, & magis sanguinarius usurpator fue-
 rit? — Eloquar; iste Heros fuit, ille Im-
 postor.

Habent ergo captivitatis suæ æternum
 monumentum Hungari, in respectu Roma-
 næ Catholicæ Religionis Principiorum fun-
 datum, habent proh dolor! causam quod ex
 tantarum Provinciarum possessorio decussi,
 dismembratis & ammissis Monarchiæ suæ
 partibus, depopulatis terris, effuso sanguine,
 fortunis attritis, miseri effecti, Scientiarum
 & Artium progressibus mulctati, in infidis

semper Regi & Patriæ Sacerdotum Romanorum Monachorum Scholis, ad ignorantiam & superstitionem efformati; — habent inquam sensibilem nimium causam, cur principiorum Romanorum, transitum ad alias Christianas Religiones vetantium respectum & considerationem pro motivo novæ legis hodie suscipere deprecentur.

O b s e r v a t i o. XIII.

Is te principiorum Romanorum spiritus, religionem semper pro fuco passionum Aulicarum, & desiderio incrementi potentiae mentitus, vagus ad omnes Europæorum Principum mutationes, incumbens semper & aptus temporibus, Catus Simulator genio Dominantium conveniens, artifex vere Romanus, tempora ipsa fictis honoribus, factitia ambitione, & distinctivorum ordinum omnium, præter humanum creatione, rationem, desideria, commodaque & tonum vitæ, apud omnes quarum opinionis dominium

nium habuit, Gentes & Principes formavit; ut defluant refluantque universa orbis bona & mala alveo quem sua Sanctitas effodisset: — Tanto formidabilior potestatibus principibusque fuit: quod Religio, quæ obedientiam Subditorum ipsis sola asserere docebatur & credebatur, & hodie adhuc qua talis prædicatur, tarde nimis observata sit, nihil minus præstare, quam securitatem potestatis, qua Principes in Subditos polle- re & frui debent: Capto enim credulitate populo, Superstitio Imperantes ex dominis Subditos sibi semper fecit, & facit adeo; ut si meliora & rationabiliora sequi voluissent, ipsorum Coronæ semper in filo pependerint, & hodie adhuc apud plures Gentes pendeant; — Filo: quod Romanæ religionis Hyerarchæ nunquam neglexerunt rescindere, dum ipsorum ambitioni conveniebat.

Lux me defficeret, si innumeris Europæarum potestatum convulsionibus, hæc as- ferta per istud Scriptum, quod pro ratione moderni diætalıs cursus fugitivum tantum esse

esse potest, illustrare vellem. Gnaris rerum, & præjudicio non irretitis lectoribus, modica indago, & philosophicus historiæ usus, facili reminiscencia plus quam dixerim, ob oculos ponet: Ponet inquam ob oculos vera videre volentibus, non obstante spiritualium fictionum fraudumque piarum lusu, quo Mystæ Romani opere, calamo, voce, per provincias monachismo ex artibus Romanis vivente scatentes, ad eruendos laicis oculos usi sunt, ut his artibus sponte sua excoecatos, cum minori distractione molam Domini Sacerdotalis volvere, & rotare faciant.

Mihi, quod ad objectum hujus scripti pertinet, sufficiet breviter enarrare, & probare: quod Principia Romana Domui Austriacæ Imperatoriam dignitatem adeptæ, nec post exortam reformationem favorabilia fuerint: Nam licet restricto nocendi campo, imminutis nimium per Reformationem progressus capientem dominationis suæ viribus, hebetata unguium acie, vulnera ad
nutum

nutum Cæsaribus inferre amplius tanta non poterant, factione tamen & Politica Romana, quaqua demum parte Austriacæ Domus Imperatorum Successus morari vel destruere valuerant, nihil intentatum reliquere!

Agebat jam Leo X. Teste Odorico Raynaldo oratorii Presbitero, scriptore Romanarum partium, Carolum V-tum a Corona Imperii excludere, metu, ne apostolicam sedem ut Imperator oprimeret: Carolus omnium Romanorum firatagematum victor, magno animo injurias oblitus, fædus cum Leone pactas Gallos Italia propulsandos spopondit: sed brevi post Successoris Clementis VII-mi cum Gallis & Venetis inito contra se fœdere ingratissime habitus est. Præterea Franciscum Galliæ Regem Jura-mento sibi obstrictum papaliter fide solutum vidit, immo & folio Imperiali, si id obtempora, ut Raynaldus in Annalibus Ecclesiasticis dicit, tutum fuisset, Papali factione dejectendus destinabatur. Paullus deinde III-us ob notam Formulam fidei, Ca-

rolo

rolo infestus fuit: Paulus autem IV-us quem admodum Spondanus ad annum 1555. refert, alieno prorsus ab ipso fuit animo, cruentumque ipsi icto cum Gallis foedere conscivit bellum.

Ferdinandum I-um, quem ipsi Galli, Spondano Teste, pietatis eximium cultorem vocant, Julius III-us excommunicatione perculit: Paulo autem IV-to male habitus fuit, quod sede Apostolica inconsulta, tractationem de pace religionis instituisset — fere ita, sicut in hodierna Diætali Sessione (die 9-na Januarii 1791. Posonii scribo) Cardinalis Archi-Episcopus Strigonien- sis & Primas Josephus e Comitibus Bat- tyany Comitem Judicem Curiae Carolum Zichy, cujus genio & operæ æqui & iniqui pacem, successusque, impeditissimorum præsentium Comitiorum debent, habuit, dum tanta passo impropere publice dixit, se medios terminos, quibus nunciorum partes toties dissentientes in Diæta pacificavit, Eidem prorsus in gratiis non referre:

Sola

Sola distinctio, quæ hic inter Paulum & Josephum intercedit, authoritatis: — non artis non passionis, est.

Redeamus: Ebuliit mihi cor, ut ista eloquar: Electo Ferdinando in Imperatorem Pontifex Coronam disputavit, prætendens a Carolo V-to resignatam, sine suo consensu nullius capiti imponi posse.

Maximilianus II-us qualiter Pio V-to amatus fuerit? ostendit Gabutius Libro 3-tio de vita Pii quinti. Hic enim vere Christianus & Philosophus, libertate conscientiae in hæreditariis suis ditionibus admissa, per Cardinalem Commodonem jussu Pii sequentem Comminationem audire debuit: *Pontificem omnibus execrationibus ecclesiasticisque pœnis in eum animadversurum, ipsumque privaturum Imperatoria Majestate, atque Catholicis Principibus in eum convocatis novum Imperatorem creaturum, nisi ejusmodi Decretum, si factum esset, illico rescidisset.*

Ferdinandus II., qui tantos Profelytas Romæ dedit, victimis Sueciæ armis pressus, frustra suppetias ab amico Pontifice, duobus suis legatis, sub prætextu, quod bellum illud non Religionis esset, nec jura apostolicæ sedis concerneret, elusis, petens, forti suæ commissus, impetravit nihil, quam plausibile, & sterile Jubilæum.

Josephum I. nimis mature salutis mentium humanarum ereptum, sequenti declaratione scripta Papa honoravit: *Si perstabis in tanta intemperantia consilii, abjiciemus Patris clementiam, & in te tanquam in rebellem filium excommunicatione, & armis etiam, si opus fuerit, animadvertemus.* Vide Fabri Cancell. Status, & Lettres Historiques. 1708.

Carolus VI. post defectum in Antonio Duce Parmensi Domus Farnesiæ, Ducatum Parmæ & Placentiæ pro legitimo hærede Don Carlos occupare volentem, Papa medio sui Commissarii Oddi Brevi apostolico hos ducatus tanquam feudum Ecclesiæ prætendens, inhibebat.

Ita

Ita sacra & prophana a Roma, seu quod idem est a Romanis Principiis, jam religionis, jam potestatici Juris titulo agitantur: Quæ, Principibus Aufriacis aut occulta, aut adversa, semper ad genium sæculi accommodata, tacite vel aperte domum Aufriacam impetebant — Et nos! — Nos Hungari, infida id genus & indefinita Principia pro motivo legis hodie, proh dolor! assumimus.

O b s e r v a t i o. XIV.

Parmæ Dux, Gener Matris nostræ, & affinis Cæsarum Anno 1764. die 25. Oct. extradato decreto, legata pro favore manuum mortuarum fieri inhibuit, & cœlibatum monasticum amplecti volentes utriusque sexus homines, successioni viventium prævie renunciare jussit: Anno 1765. die 13. Jan. virtute alterius mandati onera fundo inhæreere debere declaravit, etiamsi a Laico ad Præbiterale dominium transivissent. Cle-

mens 13-us invocato cum Lachrymis DEI nomine, prævia Decreta terræ Principis, Brevi suo Apostolico Anno 1768. die 30. Jan. cassat: omnes ab obedientia ipsis debita inhibet, illos autem, qui illa publicarent, promoverent, & exequerentur, censuris Ecclesiæ afficit, & nisi in Articulo mortis præmissa abjuratiōe absolvendos indulget.

Divum autem Josephum Secundum, statim postea longe importantiori & horum, & aliorum abusuum Ecclesiasticorum reformatione illustriorem Principem Pius VI. Viennæ visitavit, & missa ad Comitatus ditione sua publica, Catholicum, exemplaremque R. Ecclesiæ filium, protectoremque nuncupavit. —

Opposita adeo ad mentem & oculum, ista Romanæ Ecclesiæ Principia, non in Evangelio, non in ratione, sed Romæ quæstieris; vel apud subalternos hujus aulæ, quibus servitus curaue Romana opulentissimos in Hungaria dat redditus, inveneris: parum sollicitos, num Hungari algeant, minusque sol-

sollicitos, num mens salusque populi periclitentur? quam solliciti sint, ut mens, & opinio Hungara perduret esse ipsorum monopolium. — Hæc nostra ætate facta, nostra ætas si sibi evitari hodie posse persuasa est, adminus sponte invocatis pro ratione novæ legis romanis Principiis suos posteros periculo eorum, motu proprio comittere non debet: quia Superstitio, in majori parte Regni nostri hodie quoque caput e Cœli regionibus ostendit, „horribili super aspectu mortalibus instans.“

O b s e r v a t i o. XV.

Spectat summopere, imo indispensable est ad unionem & societatem hominum, Sacerdotes omnis religionis altarium Ministros ita circumscribi in suis functionibus & consistentia, ut Zelo ipsorum, & sacerdotalibus eorundem passionibus omnis semita, qua ambitiones Civiles vadunt, aut petuntur, vel Intricatæ doli politici artes exercentur, præclusa sit.

Istud unanime fanæ Statistices Principium, quod experientia & successus apud omnis speciei gubernia coronat, & bona ratio dictat, si statui desit; fieri debet: Ut excussis obedientiæ, quæ Magistratibus debetur, cancellis, sacerdotium sublimibus religionis tenebris semper involutum, qua Dei in terris repræsentatores, potestate gladioque Cæli investiti, omnis auctoritatis Civilis rivalet, & insidiosæ æmuli, postea usurpatores, se ipsos sibi in propriis causis faciant Iudices, & universum populum superstitioni, quæ ubivis Sacerdotii pedissequa & fuit, & est, subjiciant.

Legislatores inspirati, Mediatores omnipotentes inter DEUM & hominem, cingunt nos & excoecant, ut volunt, fascia opinionum suarum: Ferunt, dantque nobis, nativitatæ, vitæ, victus, propagationis, mortisque leges, quibus suum in nos extendant imperium: Prompti, post disseminatas superstitionis absurditates, quibus intoxicamur, seminandi etiam illius furores, Te-

ste

ste Belgio, contra omnes, qui mente libera & ratione, prærogativis, Dominationi, & Divitiis ipsorum se opponere attentarent. — Odiosum illis, mihi periculosum esset, si venerabilem Clerum Hungarum pro exemplo demonstrativo hujus propositionis adferrem: — sed vera est.

Rerum politicarum natura eventibus optime demonstratur, & ab effectibus ad cognitionem Causarum optime ascenditur. Milliones hominum, & in hoc, & in Americano orbe gladio Religionis excisi sunt: Plaga hæc superstitionis, crudelissima humanitatis pestis, & terribilissima Tyrannorum fax, plagas ægyptiacas longe excedit: — Scimus, romano illo exclusivæ salvificationis principio subornatam Religionem, utriusque orbis incendiariam effectam fuisse. — Legimus apud exteros, & apud nos in modernis etiam comitiis vidimus; religionarii dogmatis, quod gratuito, & citra omne examen ab institutoribus accepimus, amore, magis inflammari homines, quam libertatis

Civilis desiderio. — Si id, quod priori ætate factum est apud nos, aliquando fieret iterum, ut Princeps terræ aperte pro favore unius religionis, & in oppressionem aliarum ageret, illico Enthusiasmus hominum in furorem, & odia Theologica in rebellionem verterentur, quemadmodum versa sunt:

Ad tales convulsiones, postquam insulescentia invaluerunt, in Statu sopiendas, non superest aliud remedium Principi, quam violentia: irritatis enim longiori effervescencia, & contactu contagiosi Zeli efferatis auctisque partibus, ipsum Tolerantiæ remedium, serotinum & inutile evadit, nec aliunde medicina, quam ab excessu mali & furorum Civiliū fatigatione expectari potest: — Tunc primum audiuntur, & acceptantur religionaria armistitia, Pacificationes dicta: — Morbi præteriti quies, ansa venturi:

Unde

Unde ergo tot malorum Semen? —
Unde tantarum calamitatum primæ causæ?

— Dicam:

1. Defectus vigilantiae Magistratum:
Quod illa summi momenti ipsius DEI Crea-
toris manu inscripta cordibus humanis Re-
ligio, & instructio, illa immutabilis, & qua
patent Terræ, omnibus gentibus cognita ve-
ritas, scilicet: *quod homo justus esse debeat*,
aut inverse, aut sophistice, aut negligenter
explicetur, tractetur, doceatur, defigretur.
Et hinc denaturata perversio mentis.

2. Doctrina illa, qua defectum mora-
lium reciprocarum obligationum, devotis-
mo, religiosaque sacrorum practicatione sup-
pleri posse homines credere aut docentur,
aut sinuntur; *Et hinc habitualis, & in na-
turam transiens, tum iniquitas, tum su-
perstitio.*

3. Avaritia, & ardor dominandi Mini-
strorum religionis, in beneficia, & maleficia
statistica nimis influentium: — *& hinc cor-
ruptio laicorum.*

4. Metus ne ex Statu primo repræsentativo Sacerdotium ad Statum Evangelii, crescente rationis lumine, reponatur: — *Et hinc steriles Et infrunitæ scholæ, typi libertas suppressa, & sic nutrita impastataque.*

5. Ignorantia laica, quæ quo major, eo superbior, eo infociabilior & intolerantior est. *Et hinc persequentio.*

6. Romani prædominii, in uno nationis corpore ex pluribus Confessionibus composito, professio injusta: — *Et hinc dolor, in læsione partis ad idem corpus spectantis, continuus, tam Græcæ, quam Evangelicæ.*

7. Iniqua improportio Conditionis Civium: Duorum & ultra millionum Annuorum reddituum, octodecim Sacerdotes Domini, & præterea Jure & præcedentia Status competens ipsis Aulicarum Artium facultas. *Et hinc Profelytismus Statisticus, qui impie dominationis, non pietatis est: Sensimus nimis ejus influxum & respectum etiam sub hac Diæta.*

8. Denique: Principia rationis & Evangelii, Principiis Romanis, de quibus hoc Libello egimus, postposita.

De his octo Causis, ut primum domui meæ redditus fuero, modo per tempus & debilitatem oculorum licuerit, scribam ex professo: Agam luculenta cum logica; & iusto, non fugitivo quemadmodum istud est, comprehendam Argumentum opere, conaborque ante Comitia adhuc Anni 1792. a quibus alioquin Stimulo Ecclesiasticæ & laicæ pietatis, hic supra punctis 3. & 7. enunciatae, me, exclusum iri spero, demonstrare: Quod præviæ octo Causæ tum præteritarum Regni Religionariarum Convulsionum, tum futurarum primum semen, fermentum, fomesque fuerint & futuræ sint.

Agam præterea de reliquo hujus Articuli Religionalis textu, cujus motivum a Principiis Romanæ Religionis petitem, hoc Scripto propere & desultorie tantum examini: Agam de temeritate transitus, quid sit in re opinionum mutatarum Temeritas?

— Agam de pœnis, bonæ Causæ propudio, quæ allicientes ad suam Religionem Evangelicos manere debere decernuntur: deducamque ratione & exemplis sequelas, quæ per creatas id genus opinionum pœnas, consequenter per multiplicata creataque in statu citra necessitatem peccata, Nationem degradant, dishonorant, convellunt. — Ostendamque nunquam fuisse, nec esse posse; ut illa Lex Saluti publicæ respondeat, quæ passionibus hominis, præsertim Sacerdotis, multum relinquit.

O b s e r v a t i o. XVI.

Denique Clerus Romanus in Hungaria Hungariæ status est: In Hyerarchicorum Romanorum & Monarchicorum Hungaricorum principiorum elementis fundatus: — Ab illis organizationem & Juramentum, ab istis Legislatoriam potestatem & reale dominium habet. — Duplicis ergo Patriæ Cives duabus sedent sellis. — Manibus mortuis im-

môr-

mortalem Civitatis constitutionem, sine propagine adoptivi æternique hæredes, vivi status hæreditatem tractant. — Huic tam vastæ abnormisque excreſcentiæ facultati, romanis Principiis ſtipatæ, quam & qualem hodie aliam in Statu contrabilancem Legislatoria prudentia opponet? quam libertatem ad receptas religiones tranſitus? — Cujus metus ipſos & mitiores, & humiliores, & utiliores, & beneficentiores, & exemplariores, & modeſtiores; Verbo: magis apoſtolicos reddet.

F I N I S.

1. The first of these is the fact that the
 2. second is the fact that the third is the fact that the
 3. fourth is the fact that the fifth is the fact that the
 4. sixth is the fact that the seventh is the fact that the
 5. eighth is the fact that the ninth is the fact that the
 6. tenth is the fact that the eleventh is the fact that the
 7. twelfth is the fact that the thirteenth is the fact that the
 8. fourteenth is the fact that the fifteenth is the fact that the
 9. sixteenth is the fact that the seventeenth is the fact that the
 10. eighteenth is the fact that the nineteenth is the fact that the
 11. twentieth is the fact that the twenty-first is the fact that the
 12. twenty-second is the fact that the twenty-third is the fact that the
 13. twenty-fourth is the fact that the twenty-fifth is the fact that the
 14. twenty-sixth is the fact that the twenty-seventh is the fact that the
 15. twenty-eighth is the fact that the twenty-ninth is the fact that the
 16. thirtieth is the fact that the thirty-first is the fact that the
 17. thirty-second is the fact that the thirty-third is the fact that the
 18. thirty-fourth is the fact that the thirty-fifth is the fact that the
 19. thirty-sixth is the fact that the thirty-seventh is the fact that the
 20. thirty-eighth is the fact that the thirty-ninth is the fact that the
 21. fortieth is the fact that the forty-first is the fact that the
 22. forty-second is the fact that the forty-third is the fact that the
 23. forty-fourth is the fact that the forty-fifth is the fact that the
 24. forty-sixth is the fact that the forty-seventh is the fact that the
 25. forty-eighth is the fact that the forty-ninth is the fact that the
 26. fiftieth is the fact that the fifty-first is the fact that the
 27. fifty-second is the fact that the fifty-third is the fact that the
 28. fifty-fourth is the fact that the fifty-fifth is the fact that the
 29. fifty-sixth is the fact that the fifty-seventh is the fact that the
 30. fifty-eighth is the fact that the fifty-ninth is the fact that the
 31. sixtieth is the fact that the sixty-first is the fact that the
 32. sixty-second is the fact that the sixty-third is the fact that the
 33. sixty-fourth is the fact that the sixty-fifth is the fact that the
 34. sixty-sixth is the fact that the sixty-seventh is the fact that the
 35. sixty-eighth is the fact that the sixty-ninth is the fact that the
 36. seventieth is the fact that the seventy-first is the fact that the
 37. seventy-second is the fact that the seventy-third is the fact that the
 38. seventy-fourth is the fact that the seventy-fifth is the fact that the
 39. seventy-sixth is the fact that the seventy-seventh is the fact that the
 40. seventy-eighth is the fact that the seventy-ninth is the fact that the
 41. eightieth is the fact that the eighty-first is the fact that the
 42. eighty-second is the fact that the eighty-third is the fact that the
 43. eighty-fourth is the fact that the eighty-fifth is the fact that the
 44. eighty-sixth is the fact that the eighty-seventh is the fact that the
 45. eighty-eighth is the fact that the eighty-ninth is the fact that the
 46. ninetieth is the fact that the ninety-first is the fact that the
 47. ninety-second is the fact that the ninety-third is the fact that the
 48. ninety-fourth is the fact that the ninety-fifth is the fact that the
 49. ninety-sixth is the fact that the ninety-seventh is the fact that the
 50. ninety-eighth is the fact that the ninety-ninth is the fact that the
 51. hundredth is the fact that the hundred-first is the fact that the
 52. hundred-second is the fact that the hundred-third is the fact that the
 53. hundred-fourth is the fact that the hundred-fifth is the fact that the
 54. hundred-sixth is the fact that the hundred-seventh is the fact that the
 55. hundred-eighth is the fact that the hundred-ninth is the fact that the
 56. hundred-tenth is the fact that the hundred-eleventh is the fact that the
 57. hundred-twelfth is the fact that the hundred-thirteenth is the fact that the
 58. hundred-fourteenth is the fact that the hundred-fifteenth is the fact that the
 59. hundred-sixteenth is the fact that the hundred-seventeenth is the fact that the
 60. hundred-eighteenth is the fact that the hundred-nineteenth is the fact that the
 61. hundred-twentieth is the fact that the hundred-twenty-first is the fact that the
 62. hundred-twenty-second is the fact that the hundred-twenty-third is the fact that the
 63. hundred-twenty-fourth is the fact that the hundred-twenty-fifth is the fact that the
 64. hundred-twenty-sixth is the fact that the hundred-twenty-seventh is the fact that the
 65. hundred-twenty-eighth is the fact that the hundred-twenty-ninth is the fact that the
 66. hundred-thirtieth is the fact that the hundred-thirty-first is the fact that the
 67. hundred-thirty-second is the fact that the hundred-thirty-third is the fact that the
 68. hundred-thirty-fourth is the fact that the hundred-thirty-fifth is the fact that the
 69. hundred-thirty-sixth is the fact that the hundred-thirty-seventh is the fact that the
 70. hundred-thirty-eighth is the fact that the hundred-thirty-ninth is the fact that the
 71. hundred-fortieth is the fact that the hundred-forty-first is the fact that the
 72. hundred-forty-second is the fact that the hundred-forty-third is the fact that the
 73. hundred-forty-fourth is the fact that the hundred-forty-fifth is the fact that the
 74. hundred-forty-sixth is the fact that the hundred-forty-seventh is the fact that the
 75. hundred-forty-eighth is the fact that the hundred-forty-ninth is the fact that the
 76. hundred-fiftieth is the fact that the hundred-fifty-first is the fact that the
 77. hundred-fifty-second is the fact that the hundred-fifty-third is the fact that the
 78. hundred-fifty-fourth is the fact that the hundred-fifty-fifth is the fact that the
 79. hundred-fifty-sixth is the fact that the hundred-fifty-seventh is the fact that the
 80. hundred-fifty-eighth is the fact that the hundred-fifty-ninth is the fact that the
 81. hundred-sixtieth is the fact that the hundred-sixty-first is the fact that the
 82. hundred-sixty-second is the fact that the hundred-sixty-third is the fact that the
 83. hundred-sixty-fourth is the fact that the hundred-sixty-fifth is the fact that the
 84. hundred-sixty-sixth is the fact that the hundred-sixty-seventh is the fact that the
 85. hundred-sixty-eighth is the fact that the hundred-sixty-ninth is the fact that the
 86. hundred-seventieth is the fact that the hundred-seventy-first is the fact that the
 87. hundred-seventy-second is the fact that the hundred-seventy-third is the fact that the
 88. hundred-seventy-fourth is the fact that the hundred-seventy-fifth is the fact that the
 89. hundred-seventy-sixth is the fact that the hundred-seventy-seventh is the fact that the
 90. hundred-seventy-eighth is the fact that the hundred-seventy-ninth is the fact that the
 91. hundred-eightieth is the fact that the hundred-eighty-first is the fact that the
 92. hundred-eighty-second is the fact that the hundred-eighty-third is the fact that the
 93. hundred-eighty-fourth is the fact that the hundred-eighty-fifth is the fact that the
 94. hundred-eighty-sixth is the fact that the hundred-eighty-seventh is the fact that the
 95. hundred-eighty-eighth is the fact that the hundred-eighty-ninth is the fact that the
 96. hundred-ninetieth is the fact that the hundred-ninety-first is the fact that the
 97. hundred-ninety-second is the fact that the hundred-ninety-third is the fact that the
 98. hundred-ninety-fourth is the fact that the hundred-ninety-fifth is the fact that the
 99. hundred-ninety-sixth is the fact that the hundred-ninety-seventh is the fact that the
 100. hundred-ninety-eighth is the fact that the hundred-ninety-ninth is the fact that the
 101. thousandth is the fact that the thousand-first is the fact that the
 102. thousand-second is the fact that the thousand-third is the fact that the
 103. thousand-fourth is the fact that the thousand-fifth is the fact that the
 104. thousand-sixth is the fact that the thousand-seventh is the fact that the
 105. thousand-eighth is the fact that the thousand-ninth is the fact that the
 106. thousand-tenth is the fact that the thousand-eleventh is the fact that the
 107. thousand-twelfth is the fact that the thousand-thirteenth is the fact that the
 108. thousand-fourteenth is the fact that the thousand-fifteenth is the fact that the
 109. thousand-sixteenth is the fact that the thousand-seventeenth is the fact that the
 110. thousand-eighteenth is the fact that the thousand-nineteenth is the fact that the
 111. thousand-twentieth is the fact that the thousand-twenty-first is the fact that the
 112. thousand-twenty-second is the fact that the thousand-twenty-third is the fact that the
 113. thousand-twenty-fourth is the fact that the thousand-twenty-fifth is the fact that the
 114. thousand-twenty-sixth is the fact that the thousand-twenty-seventh is the fact that the
 115. thousand-twenty-eighth is the fact that the thousand-twenty-ninth is the fact that the
 116. thousand-thirtieth is the fact that the thousand-thirty-first is the fact that the
 117. thousand-thirty-second is the fact that the thousand-thirty-third is the fact that the
 118. thousand-thirty-fourth is the fact that the thousand-thirty-fifth is the fact that the
 119. thousand-thirty-sixth is the fact that the thousand-thirty-seventh is the fact that the
 120. thousand-thirty-eighth is the fact that the thousand-thirty-ninth is the fact that the
 121. thousand-fortieth is the fact that the thousand-forty-first is the fact that the
 122. thousand-forty-second is the fact that the thousand-forty-third is the fact that the
 123. thousand-forty-fourth is the fact that the thousand-forty-fifth is the fact that the
 124. thousand-forty-sixth is the fact that the thousand-forty-seventh is the fact that the
 125. thousand-forty-eighth is the fact that the thousand-forty-ninth is the fact that the
 126. thousand-fiftieth is the fact that the thousand-fifty-first is the fact that the
 127. thousand-fifty-second is the fact that the thousand-fifty-third is the fact that the
 128. thousand-fifty-fourth is the fact that the thousand-fifty-fifth is the fact that the
 129. thousand-fifty-sixth is the fact that the thousand-fifty-seventh is the fact that the
 130. thousand-fifty-eighth is the fact that the thousand-fifty-ninth is the fact that the
 131. thousand-sixtieth is the fact that the thousand-sixty-first is the fact that the
 132. thousand-sixty-second is the fact that the thousand-sixty-third is the fact that the
 133. thousand-sixty-fourth is the fact that the thousand-sixty-fifth is the fact that the
 134. thousand-sixty-sixth is the fact that the thousand-sixty-seventh is the fact that the
 135. thousand-sixty-eighth is the fact that the thousand-sixty-ninth is the fact that the
 136. thousand-seventieth is the fact that the thousand-seventy-first is the fact that the
 137. thousand-seventy-second is the fact that the thousand-seventy-third is the fact that the
 138. thousand-seventy-fourth is the fact that the thousand-seventy-fifth is the fact that the
 139. thousand-seventy-sixth is the fact that the thousand-seventy-seventh is the fact that the
 140. thousand-seventy-eighth is the fact that the thousand-seventy-ninth is the fact that the
 141. thousand-eightieth is the fact that the thousand-eighty-first is the fact that the
 142. thousand-eighty-second is the fact that the thousand-eighty-third is the fact that the
 143. thousand-eighty-fourth is the fact that the thousand-eighty-fifth is the fact that the
 144. thousand-eighty-sixth is the fact that the thousand-eighty-seventh is the fact that the
 145. thousand-eighty-eighth is the fact that the thousand-eighty-ninth is the fact that the
 146. thousand-ninetieth is the fact that the thousand-ninety-first is the fact that the
 147. thousand-ninety-second is the fact that the thousand-ninety-third is the fact that the
 148. thousand-ninety-fourth is the fact that the thousand-ninety-fifth is the fact that the
 149. thousand-ninety-sixth is the fact that the thousand-ninety-seventh is the fact that the
 150. thousand-ninety-eighth is the fact that the thousand-ninety-ninth is the fact that the
 151. millionth is the fact that the million-first is the fact that the
 152. million-second is the fact that the million-third is the fact that the
 153. million-fourth is the fact that the million-fifth is the fact that the
 154. million-sixth is the fact that the million-seventh is the fact that the
 155. million-eighth is the fact that the million-ninth is the fact that the
 156. million-tenth is the fact that the million-eleventh is the fact that the
 157. million-twelfth is the fact that the million-thirteenth is the fact that the
 158. million-fourteenth is the fact that the million-fifteenth is the fact that

21817

